אישים באגרות הראי"ה

ד"ר חיים וייצמן

מראשי התנועה הציונית ונשיא ההסתדרות הציונית, ואחר כך נשיאה הראשון של מדינת ישראל · תרל"ה–תשי"ג (1874–1952)

4 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

נולד במוטלה שבבלארוס בשנת תרל"ה (1874), ונפטר ברחובות בשנת תשי"ג (1952). מנהיג התנועה הציונית, מדינאי דגול ומדען כימיה בעל שם עולמי. כיהן כנשיא ההסתדרות הציונית העולמית בשנים 1920-1931 ובשנים 1935-1946, ולאחר קום המדינה נבחר לנשיאה הראשון של מדינת ישראל. עמד בראש המאמץ הדיפלומטי שהוביל להצהרת בלפור (ראו בפרשת הצהרת בלפור) בשנת 1917, ועמד בראש 'ועד הצירים' שביקר בארץ ישראל בשנת 1918. בעת שהותו של הרב קוק בלונדון בימי מלחמת העולם הראשונה, ובשנות כהונתו כרב ראשי לארץ ישראל, שררו בין השניים קשרי שיח והערכה הדדית עמוקים. הרב קוק ראה בו שליח ציבור רב-זכויות במפעל התחייה הלאומית, ויחד עם זאת תבע ממנו בתוקף לעמוד על שמירת קדשי ישראל, השבת וצרכי הדת והרבנות בכל מפעלי ההתיישבות.

הרב קוק על וייצמן

עם צאת 'ועד הצירים' בראשות ויצמן לארץ ישראל בשנת תרע"ח (1918), שלח להם הרב קוק אגרת ברכה: "ברכתי נתונה לכם, שליחינו הגדולים חבר מלאכות-הקודש לכונן ארץ-אבות, ברכת-ד' על דרככם, שליחינו היקרים, שליחינו הקדושים, קדושים אתם, כי קדושה היא מלאכותכם... בתור שלוחי הכלל, תבינו איך לכבד את כל קדשי הכלל כולו, כל קדשי ישראל" (כרך ג', אגרת תתעח). בשובו של ויצמן מן המסע קידם הרב קוק את פניו בלונדון בברכה נרגשת: "ברוך בואך לשלו', גדול ליהודים ומרומם בעמים, רב העלילי', מר חיים ד"ר ויצמן נ"י ... מלאי תקוה הננו, כי הזרע אשר זרעת על הררי ציון יהיה נושא פרי ברכה ורב שלו'" (כרך ג', אגרת תתקיז).

בזמן ביקורו של ויצמן בארץ ישראל באו בנותיו של הרב קוק, בתיה ואסתר, לאכסנייתו, וכשחזר ללונדון מסר ויצמן לרב קוק דרישת שלום מהן: "ע"י ד"ר ויצמן קבלתי ד"ש משם. בתי' ואסתר שתיהן היו באכסניתו ומסרו ד"ש, תיאר לפני את חזותן לטובה ב"ה" (כרך ג', אגרת תתקכה).

במכתב רשמי אל הקונגרס הציוני הי"ד בווינה דרש הרב קוק תקציב שנתי לצרכי הדת והרבנות במושבות ובקיבוצים, וציין כי שוחח על כך ישירות עם ויצמן בלונדון: "כבר דברתי עם כבוד הנשיא ד"ר ח. ויצמן בלונדון, ע"ד כללותה של הדרישה הזאת של תקציב דתי, והסכים לדברי מתוך הכרה בהירה... עיני ישראל כלות לראות כאלה... ובשום אופן לא תוכל היהדות בכללה לסבול זה בארץ ישראל, במקום התחיה וצמיחת קרן הישועה הלאומית" (כרך ד', אגרת אשלט).

האגרות

כרך ג', אגרת תתעח: ברכה נלהבת אל 'ועד הצירים' בראשות ד"ר ויצמן עם צאתם לארץ ישראל להניח יסוד לבית הלאומי.

"ברכתי נתונה לכם, שליחינו הגדולים חבר מלאכות-הקודש לכונן ארץ-אבות, ברכת-ד' על דרככם, שליחינו היקרים, שליחינו הקדושים, קדושים אתם, כי קדושה היא מלאכותכם"

כרך ג', אגרת תתקיז: אגרת ברכה לד"ר חיים ויצמן בשובו ממסעו ההיסטורי לארץ ישראל, ואיחולים להצלחת פועלו המדיני.

"ברוך בואך לשלו', גדול ליהודים ומרומם בעמים, רב העלילי', מר חיים ד"ר ויצמן נ"י"

כרך ג', אגרת תתקכה: אל בנו הרצי"ה: מספר שקיבל דרישת שלום מבנותיו בארץ ישראל שנפגשו עם ד"ר ויצמן באכסנייתו.

"ע"י ד"ר ויצמן קבלתי ד"ש משם. בתי' ואסתר שתיהן היו באכסניתו ומסרו ד"ש"

כרך ד', אגרת אשלט: אל הקונגרס הציוני: דרישה לתקציב שנתי לצורכי הדת בכל מקומות הישוב, שהנשיא ויצמן כבר הסכים לעיקרו.

"כבר דברתי עם כבוד הנשיא ד"ר ח. ויצמן בלונדון, ע"ד כללותה של הדרישה הזאת של תקציב דתי, והסכים לדברי"

ראו גם

על נושא הציונות ותנועת התחייה באגרות הראי"ה. (לנושא הציונות)

על נושא יחסי שלטון ומלכות באגרות הראי"ה. (לנושא יחסי שלטון ומלכות)

על חיים וייצמן (המכלול). (חיים ויצמן)

נוסח האגרות

4 האגרות שבהן נזכר וייצמן, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתעח

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח אדר תרע"ח - לונדון **נמען:** ברכה ל'יועד הצירים' (משלחת ויצמן לארץ)

'שלוחינו הקדושים... קדושה היא מלאכותכם': הם 'שלוחי כלל ישראל', ו'שלוחי דרחמנא'. עליהם לכבד את 'כל קדשי ישראל', ולא לחזור על טעויות שליחים קודמים שפגעו ברגשות הכלל. שתהיה אהבה שווה ל'ישוב הישן והחדש'. שיתאכסנו באכסניות יהודיות. שלא יעלו להר הבית - 'טמאי מתים אנחנו' - אלא יעמדו 'לפני הכותל המערבי'. כמו זקני הכהונה לכהן הגדול: 'משביעין אנו עליך'.

עיקרי הדברים

- שלוחי כלל ישראל.
- כבוד הישוב הישן והחדש.
- איסור עלייה להר הבית.
- שבועת הכהן הגדול.

נוסח האגרת

ב"ה[1], כ"ח אדר תרע"ח[2], לונדון.

ברכתי נתונה לכם, שליחינו הגדולים חבר מלאכות-הקודש לכונן ארץ-אבות, ברכת-ד' על דרככם, שליחינו היקרים, שליחינו הקדושים, קדושים אתם, כי קדושה היא מלאכותכם. צאתכם לשלום, ובואכם לשלום, יהי'[3] מסעכם לשלום, ובואו לשלום על אדמת-קדשנו הנעימה והחביבה, אשר עיני כל ישראל מדור-דורים בכל מעמקי-נשמותיהם בכל להבת עז ידידות אליה הן נשואות. בטוח אני בהצלחת משלחתכם, מלאכות נכבדה, תפילות של דורות עולמים הולכות הן עמכם, ואם לעיני בשר לא יראה עדנה אותו עמוד-האש העומד ללכת לפני מחנה-ישראל, להאיר להם את כל מחשכי הלילות, שהוא הולך לפניכם, אבל נכון הדבר ויציב שהכח האיתן של אור-הקודש הולך הוא עמכם, כל אשר לו עינים פקוחות רואה אותו בעוצם תוקף בהירות זהרו.

בא תבאו, מלאכות יקרה, להצלחה לארצנו הקדושה, בתור שליחים של עמנו עם-הקודש, תתרוממו לאותה המדרגה הגבוהה של תפקידכם הנכבדה, תיכף בצעד כפות-רגליכם על אדמת-הקודש יאיר רוחכם לפחות קוי-אורה מאותו עמוד-האש ההולך לפניכם, יאיר באור-קדשו את כל מערכות נשמתכם. תבינו ותשכילו, שליחים גדולים, כי לא אנשים פרטיים אתם כעת, לא שליחים של איזו חברה ואגודה, איזו שתהי'[4], לא, כי שלוחי-ציבור אתם, שלוחי כלל-ישראל. ואותו החסרון, שעוד לא השתכללנו עדיין עד כדי היכולת לאשר את משלחתכם בדרך רשמי ובצורה תכניתית, מאת כל כלל ישראל הגוי כולו, זה החסרון הבא מסבת חולשתנו הזמנית, הוא מרומם עוד את ערככם הנעלה ואת ערך המשלחת שלכם, להציגכם בתור שלוחי-דרחמנא, מלאכי-קודש שלוחים המתמנים מתוך הרגש הבא מתוך הנשמה הלאומית, מתוך ההקשבה הפנימית, הישראלית של כל הזמנים והתקופות

התולדתיים, מתוך אותו כח הקודש הכח האלהי המנהיג את העולם כולו, כוחו של שומר ישראל אשר לא ינום ולא יישן, בכח עליון זה נמסרת לכם משלחתכם הגדולה לאומתנו הקדושה כולה.

בתור שלוחי הכלל, תבינו איך לכבד את כל קדשי הכלל כולו, כל קדשי ישראל, בטח תהיו מנועים מאותם החסרונות אשר נפגעו בהם שליחים אחרים קטנים, הרבה קטנים מכם, בזמנים שהיו קטנים הרבה מהזמן הגדול והקדוש הזה, בעת אשר באו לא"י[5] ולא התחשבו כראוי עם רגשות-הנפש של הכלל הישראלי וחיי קדשו - העירו בשעתם אי-אמון אי-חפץ אצל הכלל, שהי'[6] למפגע למחשבות הטובות של השלוחים ההם, שבגלל זה פגעו במכשולים על דרך התגשמותן. אבל אתם שלוחי ציבור הגדולים, היו נשאים וגדולים במעמדכם ובתפקידכם, אתם בטח באהבת-אחים תתנהגו עם כלל ציבורנו שם בארץ אבות, אתם תישרו את מבטכם, באהבה שוה לשתי המחלקות הכללית של ישובנו אשר יש לנו בא"י[7], הישוב הישן והישוב החדש, ששניהם יחדו הנה הנם הגורמים של עתידנו המוצלח של החיים הבאים בעדינו על אדמת הקודש.

אתם בטח תתאכסנו באכסניות של אחינו בני-ישראל ולא תסורו לאכסניות נכריות, כאשר עשו שלוחים אחרים שהמשיכו בזה עליהם מרירות גדולה. אתם בטח תתנו כבוד בתם ובהוד לכל קדשינו, אתם תהיו אורחים ומבקרים גבוהים של המקומות הקדושים שלנו ולא תשכחו לקדש את הנקודה המקודשת קדש קדשים של ארצנו הקדושה, זהו מקום-המקדש, באותה יראת-הכבוד הגדולה שכל כלל-ישראל כולו בכל הדורות מקדש אותו מזמן חורבן בית-מקדשנו, להזהר מלדרוך על המקום הקדוש יותר מהגבול המסומן שאנו מותרים לדרוך עליו על פי משפט התורה. טמאי-מתים אנחנו, ועד הזמן אשר תבוא טהרתנו, בעת אשר הישועה השלמה תופיע, אין אנחנו דורכים במקום הקודש, רק עומדים אנחנו באימה ופחד, בגודל-רוח ובטחון נמרץ, לפני "הכותל המערבי" ושם שופכים את לבנו, את הלב הישראלי. הרגישו שלוחי ישראל הגדולים הכירו את גדלכם, את הגדלות הישראלית שלכם, בתם לבב, רכשו לכם את האימון של כל מפלגותנו על אדמת-הקודש, הניחו בהצלחה את אבן-היסוד להבנין הקדוש של אחדות האומה בארץ-מכורתה ובנחלת-עולמים שלה.

בהצלחה, בהצלחה, סעו שלוחים יקרים בברכה מציון ומקודש. באותו הבטוי שזקני-כהונה היו אומרים לכהן הגדול בערב יום הכפורים עם חשיכה - אנו אומרים לכם: "אנו שלוחי בית-דין ואתה שלוחנו ושליח ב"ד[8], משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית-הזה, שלא תשנה דבר ממה שאמרנו לך, הוא פורש ובוכה והם פורשים ובוכים" במצב כזה מוצא את-עצמו כל מי שעומד במעמד היותר נשגב שברצינות בשעה רצינית, באותו מצב אנו מוצאים את עצמנו ובאותו המעמד הרציני אתם עומדים שלוחים רמי-ערך. בדמעות-גיל אני מברך אתכם: יהי מסעכם לשלום ולהצלחה ובאו ברב שלום ובהצלחה על אדמתנו הקדושה והאהובה, והביאו שלום והצלחה ומלוי רצון לכל עמנו האהוב, עם הקודש הגוי כולו. שאלו שלום ירושלם ישליו אוהביך. יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך, למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ד' אלהינו אבקשה טוב לך. היו איתנים ומשוגבים מאוזר ישראל בגבורה ומפוארים תהיו מעוטר ישראל בתפארה. כברכת המסור להדרת-כבודכם בכל לב המצפה לתשועת-ד' בגאולה הקרובה על עמו ונחלתו,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3. יהי' - יהיה
4. שתהי' - שתהיה
5. לא"י - לארץ ישראל
6. שהי' - שהיה
7. בא"י - בארץ ישראל
8. ב"ד - בית דין

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקיז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: א' דראש חודש מרחשון תרע"ט **נמען:** ד"ר חיים ויצמן

ברכת שלום לויצמן בשובו ממסעו לארץ ישראל, 'אדיר הרושם ורב התוצאות'. הרב קוק מקווה שהזרע שנזרע על הרי ציון יישא פרי. (סוף המכתב לא נמצא.)

עיקרי הדברים

- ברכה לויצמן בשובו מהארץ.
- המכתב חסר.

נוסח האגרת

ב"ה[1], א' דר"ח[2] מרחשון עטר"ת[3].

ברוך בואך לשלו'[4], גדול ליהודים ומרומם בעמים, רב העלילי', מר חיים ד"ר[5] ויצמן נ"י[6], אדוני הנעלה, קבל נא בזה את ברכת שלומי, בבאך שלם ממסעך הגדול, אדיר הרושם ורב התוצאות, לארץ אבותינו ולתחית עמנו.

מלאי תקוה הננו, כי הזרע אשר זרעת על הררי ציון יהיה נושא פרי ברכה ורב שלו'[7] לימים יוצרו, ורוח ד' צור ישראל וגואלו יהי'[8] עמנו לכונן את מעשי ידינו, לבנות כמו רמים את בנין עם ד' על נחלת קדשו בנין עולם, לשמחת כל ישרי לב. (לעת-עתה לא נמצא סיומו של מכתב זה)

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. דר"ח - דראש חודש
3. עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
4. לשלו' - לשלום
5. ד"ר - דוקטור
6. נ"י - נרו יאיר
7. שלו' - שלום
8. יהי' - יהיה

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקכה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ראש חודש כסלו תרע"ט **נמען:** בנו, הרב צבי יהודה

בני המשפחה בארץ תמהים על מיעוט מכתביו. ד"ר זיידל כתב שהרב רבל ואגודת הרבנים מבקשים שיבוא לאמריקה לעסוק בחינוך בארץ ישראל. הרב קוק אוסף מאמרים ביידיש למאסף 'דגל ירושלים', אף שלא כל הכותבים ברום הרעיון, 'והכלי מצרף מה שבתוכו'. הרב קוק מצטער על מצבו של ר' א"צ שטערן. ויצמן מסר דרישת שלום מבנותיו, שהיו באכסנייתו, ותיאר אותן עליזות.

עיקרי הדברים

- בקשה למכתבים.
- הזמנה לאמריקה.
- מאסף ביידיש.
- דרישת שלום מבנותיו דרך ויצמן.

נוסח האגרת

ב"ה[1], ר"ח כסלו עטר"ת[2].

בני מחמדי שליט"א[3], תל"י[4] על החוה"ש[5] אשר עמנו. וכמו כן הגיענו מכתבים מבשרים שלו'[6] מהתם ותמהים הם על מיעוט כתיבתך להם וגם בעיני יפלא. כמה פעמים בקשתיך יקירי שתכתב להם ומה יקרו להם שם דבריך. אקוה שתמלא את החסרון ותכתב. לידידנו ד"ר[7] זיידיל נ"י[8] כתבתי אמש, בראשונה קבלתי ממנו מכתב בשאלות ע"ד[9] הסתדרותנו, ואח"כ[10] בא מכתב שני שבקשני בו בשם הרב ד"ר רעוועל נ"י ראש הישיבה רי"א שם, ובשם אגודת הרבנים לבוא לאמריקה לאיזה משך זמן לעסוק יחד עמם בדבר היסוד של החינוך באי"י[11]. הרעיון האצילי שביסוד דגלנו הקדוש עדיין לא חדר בלבם, בכ"ז[12] תקוה נשקפת להתפתחות בע"ה[13]. ישנם אנשים, שדוקא הדברים הפרטיים מעלים אותם לידי כונה רוממה, ונמצאים כאלה שרעיון מרומם מנשא אותם למעשים כבירים, ומינייהו ומינן תסתיים שמעתתא בעה"י[14].

הנני מאסף כעת מאמרים זרגוניים בשביל מאסף דגל ירושלים. אמנם ברום הרעיון אינם עומדים עדיין כל עוזרינו, בכ"ז גם מאלה יש להסתייע לפרסום הענין, ובהתחברות של איזה מאמר או מאמרים העומדים על המצב הנאות ביסוד השאיפה יתנשאו גם יתר הדברים לתעודתם, והכלי מצרף מה שבתוכו. מאד אני מצטער על מעמדו של ר"א צבי שטערן נ"י, ירחם ד'. הודיעני נא מה עמדו ודי יתן הטוב.

נא בני יקירי, מאד מאד הננו מבקשים ממך שלא תקמץ במכתבים, כתוב אם אפשר איזה פעמים בשבוע. ודי יגמור בעדנו לטובה, ויסיר מעולמו ומבני בריתו כל מדוה וכל חולי ויחזקם ויאמצם בישועתו ורפואתו השלמה! ע"י[15] ד"ר ויצמן קבלתי ד"ש[16] משם. בתי' ואסתר שתיהן היו באכסניתו

ומסרו ד"ש, תיאר לפני את חזותן לטובה ב"ה, אמר שהם ב"ה עליזים ומרוצים, מצפים לתשועה, לעת ישיבנו ד' מהרה לשלו'[17] אל הקודש.

דר"ש[18] ידידינו הרא"ק[19] נ"י וכל ידידנו שמה ושלו'[20] הר"נ[21] שטערנבי' וכא"ל[22], וכתוב נא מכל אשר עמדך לטובה ומשלו'[23] כל דו"ש[24]. מה שלו' הר"א[25] באצקי נ"י וביתו.

יזכנו השי"ת[26] לבשר ולהתבשר מכל יקירנו אך טוב וחסד ושלו' רב, כנה"י[27] ונפש אביך מצפה לתשועה ורחמים,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. תל"י - תודה לא-ל יתברך
5. החוה"ש - החיים והשלום
6. שלו' - שלום
7. ד"ר - דוקטור
8. נ"י - נרו יאיר
9. ע"ד - על דבר
10. ואח"כ - ואחר כך
11. באי"י - בארץ ישראל
12. בכ"ז - בכל זאת
13. בע"ה - בעזרת השם
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. ע"י - על ידי
16. ד"ש - דרישת שלום
17. לשלו' - לשלום
18. דר"ש - דורש שלום
19. הרא"ק - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות א, ק (למשל: אברהם + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
20. ושלו' - ושלום
21. הר"נ - הרב רבי שם שמתחיל באות נ (כגון נתן / נחום / נפתלי / נחמן) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
22. וכא"ל - וכל אשר לו
23. ומשלו' - ומשלום
24. דו"ש - דורש שלום
25. הר"א - הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
26. השי"ת - השם יתברך
27. כנה"י - כנפשו היקרה

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אשלט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' מנחם אב תרפ"ה **נמען:** הקונגרס הציוני

הרב קוק דורש שהקונגרס יקציב תקציב שנתי לצורכי הדת הציבוריים בכל מקומות הישוב; קיבוצים שאין בהם 'ישום תאר של רושם דת משה' - דבר שאין לסבול בארץ ישראל. עם רבני הארץ העריכו שצריך לפחות חמשת אלפים לירה לשנה, ותרשים מפורט יימסר. ויצמן הסכים לעיקרון.

עיקרי הדברים

- תקציב דתי שנתי.
- חמשת אלפים לירה.
- הסכמת ויצמן.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. ח' מנ"א[2] תרפ"ה[3]

לכבוד הכנסיה הציונית, שלום רב. כנסיה נכבדה, תקבל נא את ברכתי להצלחת מפעליכם הטובים, לבנין עמנו וארצנו ולרומם קרן עם ד' על אדמת הקודש, ולעודד את רוחו, לתחית אמת, גם בכל פזוריו, אשר בגולה. ואחרי הברכה הנאמנה. הנני מתכבד להביע לכם את דרישתי המוחלטה, שהיא דרישת כל היהדות הנאמנה, המשתתפת בכחה ואונה, ברוחה ומפעליה, בבנין הארץ ובתחית האומה, שעל הכנסיה, מוטלת חובה כעת, להקציב תקציב שנתי, על כל סדרי חיי הדת הציבוריים, בכל מקומות הישוב שנוסדו, ושעתידים להוסד על ידי התעמולה הציונית. מציאותן של קהילות, של קיבוצים שלמים מישראל, ששום תאר של רושם דת משה ויהודית איננו ניכר בהם בכלל, זהו דבר מדאיב, ומהרס גם יחד, עיני ישראל כלות לראות כאלה, גם במקומות נדחים אשר בגלות. ובשום אופן לא תוכל היהדות בכללה לסבול זה בארץ ישראל, במקום התחיה וצמיחת קרן הישועה הלאומית. אנכי נתיעצתי עם חברי הרבנים הגדולים שבא"י[4], היודעים כמוני את פרטי המצב של הישוב החדש והמתחדש ידיעה ברורה והסכמנו שעל השנה הבע"ל[5] הננו צריכים, בכדי לכונן את המעמדים הדתיים בצורה הגונה בכל רוחב הישוב, סך לא פחות מחמשת אלפים לירא.

אנחנו נמציא להועד הפועל, תרשים מפורט על מה ולמה צריכים ומוכרחים אנחנו לכל הסך הזה. כבר דברתי עם כבוד הנשיא ד"ר[6] ח. ויצמן בלונדון, ע"ד[7] כללותה של הדרישה הזאת של תקציב דתי, והסכים לדברי מתוך הכרה בהירה. חפצתי לשם הוצאתה של דרישה גדולה וקדושה זו, שהננו מקוים ממנה תוצאות לברכה לכל פעולותינו הלאומיות באי"י[8], לבא אל הכנסיה, אבל נתעכבתי מסיבות פרטיות, כבדות שעכבו את נסיעתי. אקוה שדברי אלה הברורים והמעטים ככמותם, יספיקו להוציא אל הפועל את הדרישה המחוייבת הזאת. וידי כל הבונים את בנין עמנו וארצנו תחזקנה בשם ד' אלקי ישראל הבוחר בציון וירושלים לעולמים.

כברכת אחיכם הנאמן

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

1. ב"ה - ברוך השם
2. מנ"א - מנחם אב
3. תרפ"ה - השנה תרפ"ה (1924/1925)
4. שבא"י - שבארץ ישראל
5. הבע"ל - הבא עלינו
6. ד"ר - דוקטור
7. ע"ד - על דבר
8. באי"י - בארץ ישראל